

Робоча програма з нормативної дисципліни „ Історія національної освіти та педагогічної думки в Україні” для студентів за напрямом підготовки 6.010105 „Корекційна освіта”
„30 ” червня 2015 р. – 10 с.

Розробник: Ніколенко Людмила Миколаївна – канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки та корекційної освіти ДНУ ім. Олесья Гончара.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки і корекційної освіти.
 Протокол від „16 ” червня 2015 р. № 17

Завідувач кафедри
(проф. Гладуш В.А.)
” ” 2015 р.

Схвалено науково-методичною комісією за напрямом підготовки/спеціальністю 6.010105
Корекційна освіта
„09 ” червня 2015 р. №10

Голова _____ (проф. Гладуш В.А.)
” ” 2015 р.

Схвалено Вченою радою факультету психології.
 Протокол від „30” червня 2015 р. № 11

Голова _____ (доц. Волков Д.С.)
” ” 2015 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Вибіркова	
	Напрямок підготовки 6.010105 <u>Корекційна освіта</u>		
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування):	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин – 144		6-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4, самостійної роботи студента – 8	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		18 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		-	
		Індивідуальна робота	
		-	-
		Самостійна робота	
		110 год.	
Індивідуальні завдання:			
-			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 2/1

для заочної форми навчання -

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія національної освіти та педагогічної думки в Україні» є вивчення історичного досвіду розвитку освіти, школи і педагогічної думки України в різні суспільно-економічні формації, формування вміння характеризувати основні напрями педагогічної думки на різних етапах розвитку суспільства.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія національної освіти та педагогічної думки в Україні» є:

- вивчення основних закономірностей та етапів розвитку педагогічної культури України від найдавніших часів до сучасності;
- формування цілісного уявлення про розвиток національної педагогічної думки, виховання й школи у загальній системі європейської освіти;
- ознайомлення з пріоритетами вітчизняної педагогічної думки, її впливом на розвиток школи й освіти в інших країнах світу;
- розширення педагогічного кругозору;
- опанування передовим педагогічним досвідом минулого з метою творчого використання у майбутній практичній діяльності;
- навчання критичному сприйняттю та аналізу різних педагогічних теорій, процесів та явищ;
- формування ідеалу українського вчителя на основі яскравих прикладів життя відомих педагогів (Ушинський, Макаренко, Сухомлинський та інші);
- продукування основ педагогічної майстерності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- специфіку предмета, завдання та методи національної педагогіки в системі гуманітарних наук;
- основні шляхи та закономірності розвитку виховання, школи і педагогічної думки України в різні історичні періоди;
- сучасні форми виховання і педагогічні течії через їх історичний родовід;
- погляди та спадщину найвидатніших вітчизняних педагогів минулого;
- витоки національної освіти й процес її розвитку, що впливає на формування світогляду майбутніх спеціалістів;

уміти:

- застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського народу у своїй майбутній професійній діяльності;
- самостійно мислити (бачити і розуміти закономірності розвитку педагогічних категорій);
- критично ставитись до педагогічної спадщини минулого, що буде утримувати майбутнього педагога від консерватизму і рутини, а також від псевдоноваторства в роботі;
- послуговуватися методами ретроспективного аналізу педагогічних явищ і фактів;
- давати принципову оцінку різним педагогічним концепціям і теоріям;
- підтримувати й формувати сприятливий для успішної педагогічної діяльності соціально-психологічний клімат у колективі.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до кінця XIX ст. н. е.

Тема 1. Українська народна педагогіка як золотий фонд педагогічної науки.

Зародження виховання у слов'янських племен. Історичні періоди розвитку української народної педагогіки. Суть понять "народна педагогіка", "етнопедагогіка". Висвітлення української етнопедагогіки в науковій літературі. Народні уявлення про освітні чинники формування

особистості. Мета, зміст і принципи народного виховання. Основні форми й методи виховання. Самовиховання і перевиховання в українській родині. Єдність національного та загальнолюдського в українській етнопедагогіці.

Тема 2. Українська народна дидактика.

Сутність поняття народної дидактики. Головна мета народної дидактики. Принципи й методи навчання та форми його організації. Народна дидактика в дії. Народна дидактика про письменство, книгу, школу, вчителя. Народна педагогіка й національна школа.

Тема 3. Виховання та освіта в Україні з найдавніших часів до XV ст. н. е.

Особливості становлення виховання у східних слов'ян. Зародження писемності, розвиток шкільної освіти за часів Київської Русі. Літературно – педагогічна спадщина XI-XIII ст. Українське шкільництво у XIV-XV ст.

Тема 4. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження.

Виникнення і розвиток шкіл в Україні. Братські школи, їх роль у формуванні національної свідомості, науки та культури. Заснування перших українських академій. Острозька та Києво-Могилянська академії. Організація і методика навчально – виховного процесу в Києво-Могилянській академії. Розвиток українського шкільництва на терені Запорізької Січі. Українська педагогічна думка епохи Відродження.

Тема 5. Стан школи, освіти та педагогічної думки України у складі Російської держави (до 90-х років XIX ст.).

Втрата державності та занепад системи народної освіти в Україні (XVIII-XIX ст.). Шкільні реформи 60-70-х років XIX ст. Просвітницька діяльність і педагогічні ідеї видатних українських вчених, письменників і громадських діячів. Ідея народності виховання в творчості К.Д. Ушинського.

Змістовний модуль 2. Історія української школи і педагогіки Новітнього часу.

Тема 6. Шкільна практика і педагогічна думка України кінця XIX – початку XX ст.

Стан початкової і середньої школи та вищої освіти в Україні наприкінці XIX ст. Ідеї національної освіти й виховання в Україні кінця XIX – початку XX ст.

Тема 7. Радянський період у розвитку української освіти.

Освіта в Українській державі (1917-1919 рр.). Характерні риси радянської тоталітарної школи і системи виховання в 1920-30-ті роки. Уніфікація загальної освіти.

Тема 8. Школа та педагогіка Новітнього часу (з 1945 року).

Радянська школа і педагогіка у післявоєнний період (кінець 1940-х - 50-ті роки). Розвиток освіти й педагогіки у 1960-ті роки. Школа і педагогіка України у період застою (1970-80-ті роки). Педагогічна діяльність і погляди видатних українських педагогів XX століття, їх вплив на розвиток української педагогіки.

Тема 9. Тенденції розвитку освіти в Україні кінця XX - початку XXI ст.

Демократизація суспільного життя в середині 1980-х рр. Побудова національної школи та педагогічної науки незалежної суверенної України. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI ст.»). Тенденції розвитку освіти в Україні і Болонський процес. Місце та роль приватних загальноосвітніх закладів в сучасній освітній системі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна і вечірня форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7					
Змістовий модуль 1.											
Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до кінця XIX ст. н. е.											
Тема 1. Українська народна педагогіка як золотий	13	2				11					

фонд педагогічної науки													
Тема 2. Українська народна дидактика	15	2	2			11							
Тема 3. Виховання та освіта в Україні з найдавніших часів до XV ст. н. е.	15	2	2			11							
Тема 4. Розвиток освіти і педагогічної думки в епоху українського Відродження	15	2	2			11							
Тема 5. Стан школи, освіти та педагогічної думки України у складі Російської держави (до 90-х років XIX ст.)	15	2	2			11							
Разом за змістовим модулем 1	73	10	8			55							
Змістовий модуль 2.													
Історія української школи і педагогіки Новітнього часу													
Тема 6. Шкільна практика і педагогічна думка України кінця XIX – початку XX ст.	18	2	2			14							
Тема 7. Радянський період у розвитку української освіти	18	2	2			14							
Тема 8. Школа та педагогіка Новітнього часу (з 1945 року)	17	2	2			13							
Тема 9. Тенденції розвитку освіти в Україні кінця XX - початку XXI ст.	18	2	2			14							
Разом за змістовим модулем 2	71	8	8			55							
Усього годин	144	18	16			110							

**5.Теми семінарських занять
(немає)**

6.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Світоглядність та вірування слов'ян. Традиції народного виховання. Письмо дослов'янського алфавіту Кирила і Мефодія.	2

2	Пам'ятки педагогічної думки Київської Русі («Руська правда», «Повчання Володимира Мономаха»)	2
3	Дидактичні ідеї у повчальних творах Г.Сковороди.	2
4	Просвітницька діяльність Кирило-Мефодіївського товариства (Т.Шевченко, М.Костомаров, П.Куліш)	2
5	Ознайомлення з педагогічними творами К.Ушинського («О пользе педагогической литературы», «О классной дисциплине»)	2
6	Гуманістичні ідеї та педагогічні погляди революціонерів-демократів ХІХ ст. (Л. Українка, Б. Грінченко, І. Франко)	2
7	А.Макаренко («Педагогічна поема»), В.Сухомлинський («Серце віддаю дітям»)	2
8	Сучасні моделі освіти в Україні	2
Усього годин		16

7.Теми лабораторних занять (немає)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-сть годин	Вид самост. роботи
1	2	3	4
I. Становлення виховання та освіти в Україні з найдавніших часів до кінця ХІХ ст.			
1	«Велесова книга» (переклад Б. Яценка). Освіта і виховання русів з опису іноземних мандрівників.	11	Конспект
2	Зародження писемності і розвиток шкільництва в Київській Русі: виникнення писемності та школи; київська школа книжного навчання; монастирські школи; школи грамоти. Перші навчальні книги («Повчання» Володимира Мономаха, збірник «Бджола»).	11	Повчальні настанови (письмово)
3	Освіта та педагогічна думка України в період розпаду феодалізму та зародження капіталістичних відносин (ІІ половина ХVІІ-ХVІІІ століття). Основні положення творів Є.Славинецького «Громадянство звичаїв дитячих» та С.Полоцького «Обід душевний» і «Вечеря душевна». Ф. Прокопович про своєчасне систематичне і доступне навчання.	11	Тези праці Є.Славинецького «Громадянство звичаїв дитячих»
4	Подвижницьке життя педагога і філософа Г. Сковороди. Розвиток ним ідей виховання, спорідненого з природою, та народності виховання.	11	Презентація одного із творів виховного змісту
5	Педагогічна теорія К.Д.Ушинського. Ідея національного виховання Ушинського. Твір К.Ушинського «Про народність у громадському вихованні». Дидактика й методика початкового навчання К.Ушинського. Аналіз підручників «Рідне слово» і «Дитячий світ».	11	Конспект, письмовий аналіз підручників
ІІ. Історія української школи і педагогіки Новітнього часу			
6	Становище освіти в Українській народній республіці. Педагогічні ідеї І. Огієнка, С. Русової.	14	Повідомлення
7	Ідеологи та теоретики школи 20-30-х років ХХ ст. Харківська приватна недільна школа Х. Алчевської. Наукова педагогічна діяльність С. Васильченка та Т. Лубенця.	14	Повідомлення
8	Педагогічна діяльність та літературна спадщина А.С.Макаренка (Основні питання організації колективу. Система трудового виховання. Сімейна педагогіка) та В.О.Сухомлинського (виховне	13	Тези праць «Педагогічна поема» та «Як

	значення слова, формування колективізму в школярів, трудове та моральне виховання, ідеї всебічного розвитку особистості та їх історичне значення).		виховати справжню людину»
9	Нові стандарти освіти в Україні. Побудова нетрадиційних національних навчальних закладів, пошуки нетрадиційних форм навчально-виховної діяльності в них.	14	Повідомлення
Усього годин		110	

9. Методи навчання

- **словесні** (лекція, бесіди, дискусії, консультації);
- **наочні** (демонстрація);
- **практичні** (самостійна робота);
- **проблемні** (проблемне викладання, частково-пошукове);
- **інтерактивні** (евристична бесіда, проблемна лекція, дискусія, метод проектів).

10. Методи контролю

- Практична контрольна перевірка (синтезована – узагальнена перевірка знань, умінь);
- Тести множинного вибору у модульній контрольній роботі;
- Підсумковий (залік проводиться у формі виконання письмової роботи);

11. Розподіл балів, які отримують студенти

		Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	
48	52	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
64 -74	D	Задовільно	
60 - 63	E		
0-59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
	F *	незадовільно з обов'язковим вивченням дисциплін	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

* оцінка F виставляється тільки за результатами складання заборгованості комісії

12. Методичне забезпечення

Опорний конспект лекцій, спеціальна література.

13. Рекомендована література

Базова

1. Зайченко І.В. Історія педагогіки: навч. посібник: У 2 кн. Кн. 2.: Школа, освіта і педагогічна думка в Україні / І.В. Зайченко. – К.: ВД «Слово», 2010. – 1032 с.
2. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Укл. О.Любар; За ред. В.Г.Кременя. – К.: Знання, 2005. – 767 с.
3. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки / За ред. М.Г.Стельмаховича. – К.: ІЗМН, 1998. – 356 с.

Допоміжна

1. Болотін Ю.П., Окса М.М. Лекції з історії педагогіки України. – Мелітополь, 1996. – 254 с.
2. Виховання у східних слов'ян у дофеодальний період / У кн.: Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К.: Освіта, 1991. – С. 246-187.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис: У 2т.-К.: Оберіг 1991. – т.1 – 326 с.
4. Галузинський В. М., Євнух М. Б. Педагогіка: теорія та історія: Навч. посіб.- К.: Вища шк., 1995 – 237 с.
5. Живодьор В.Ф., Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. З історії національного шкільництва: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 144 с.
6. Кремень В.Г., Табачник Д.В., Ткаченко В.М. Україна: альтернатива поступу (критика історичного досвіду). – К., 1996. – 793 с.
7. Макаренко А. С. Методика організації виховного процесу. Твори у 7-ми т. – К., 1954. – Т.5. - С. 9-109.
8. Мосіяшенко В. А. Історія педагогіки України в особах : Навч. посіб. для пед. вузів. – Суми. : ВТД «Університетська книга», 2005.
9. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://ocvita.in.ua/index.php?option>. Загол. з екрана.
10. Піскунов А.І. Хрестоматія з історії зарубіжної педагогіки – М., 2001.
11. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – початок XX ст.): Нариси / За ред. М.Д.Ярмаченка. – К.: Радянська школа, 1991. – 381 с.
12. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник, - Суми, 2000.
13. Сисоєва С., Соколова І. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: Навч. посіб. Для студентів – К.: Центр навч. літератури, 2003.
14. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 336 с.
15. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О.Сухомлинський // Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / Упор. О.О.Любар. – К. : Знання, 2003. – С. 526-540.
16. Сухомлинський В.О. Сто порад вчителів / В.О.Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1988. – 304 с.
17. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення: Навчально-методичний посібник. – К.: ІЗМН, 1998. – 336 с.
18. Ушинський К.Д. Вибрані твори. – К.: Радянська школа, 1983. – Т.1, 2. (Про користь педагогічної літератури. Про народність у громадському вихованні. Людина як предмет виховання. Педагогічна антропологія).
19. Хрестоматія з історії вітчизняної педагогіки / О.В. Васюк, І.В. Сопівник. – К. : ДАКККіМ, 2010. – 600 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека НПУ імені М.П. Драгоманова - www.npu.edu.ua (elib@npu.edu.ua)
2. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: URL: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof> – Загол. з екрана.

3. Концептуальні засади розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://www.mon.gov.ua/main.php?query=laws/education/prof-tech/6/0001> – Загол. з екрана.
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні. [Електронний ресурс] / Спосіб доступу: <http://ocvita.in.ua/index.php?option>. (Загол. з екрана).

15. Структура рейтингової системи оцінювання дисципліни

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Кафедра педагогіки та корекційної освіти

Дисципліна: „Історія національної освіти та педагогічної думки в Україні” (вибіркова)

Академічна група: ДК - 13 – 1,2

Навчальний рік: 2015-2016

Семестр: 6-й

Елементи контролю за 1 модулем: (100 балів)

1. Практичні заняття: складання тез педагогічних праць – 6 б.;
підготовка презентацій – 10 б.;
участь в обговоренні проблемних питань – 3 б.
Максимальна кількість – **19 б.**
2. Виконання завдань самостійної роботи – **9 б.** за кожен вид роботи.
Максимальна кількість – **81 б.**
Усього - **100 б.**

Термін складання: **16-й** тиждень.

Термін перескладання: **17-й** тиждень.

Доцент

Л.М.Ніколенко

Затверджено на засіданні кафедри педагогіки та корекційної освіти
від 16 червня, протокол № 17

Завідувач кафедри педагогіки та корекційної освіти

_____ В.А. Гладуш